

Pretirane cenitve pri prenosih.

I. Vesenjak.

Nenavadni položaj bivše Avstrie in Nemčije v prehrani tekom svetovne vojske in goljufivo izrabljanje zaupanja ljudstva v papirnati denar, to dvoje je povzročilo tudi naravnost neverjetno precenjevanje vrednosti zemlje. Vse je bilo in je deloma še v našem narodnem gospodarstvu nestalno in negotovo, sigurna je le zemlja, posest. Tako so celo špekulantje in vojni dobičkarji svoje priveržene in prigoljufane kapitale začeli nalagati v zemljo: kupovali so vse vprek, kar je bilo dobiti. Na ta način je poleg naravnega naraščanja cen nepokretnim ob poslabšanju valute še nastopilo čisto nenavadno in nemoralno naraščanje cen vsled špekulacij. Revez in trpin pa je bil prej na slabem in je sedaj še bolj.

Ze pred svetovno vojsko smo lahko konstatirali, da je bilo veliko povprševanja po zemlji in vsled tega cena zemlji večja, kakor bi odgovarjala sorazmerno čistemu donosu. Se večje je razlika sedaj in tukaj postopa posebej za vse one, ki obdelujejo s svojimi rodbinami svoja posestva sami in to so takoimenovani želarji-kravarji, ter pol in celo gruntarji-kmetje; nova nevarnost, da postanejo takorekoč sužnji na svojih posestvih in to vsled previsokih plačil, ki nastanejo poleg drugih vzrokov v glavnem iz neprimerne visokih prodajnih in nakupnih cen, katere vzamejo potem naše davčne oblasti kot podlago pri odmerjanju davkov in pristojbin tudi pri prevzemanju posestev.

Vzamimo praktičen vzgled! Znan mi je slučaj, da je davčna oblast prisilila mladega posestnika-kmeta, ki je prevzel po očetu posestvo, da je priznal vrednost na okroglo 250.000 kron. Poznam slučaje, da so male želarije cenili na 60-100.000 K.

Kdor le malo pozna kmetijsko obratovanje, mi bo priznal, da je takšna cenitev pretirana in pogubonosna za onega, ki posestvo prevzame. Pravrad priznam, da je pravilno, da mnogo plača tisti, ki lahko posestvo kupi in v gotovini izplača. Pri njem naj pride v poštev kapital in ne čisti donos! Ali drugačna je stvar pri onih, ki nimajo kapitala, ki so se že do svoje polnoletnosti trudili in mučili. Oni ne kupujejo, oni le prevzemajo, a to dejstvo razlike med nakupom in prevzemanjem sedaj davčne oblasti marsikje premalo vpoštevajo. Tako gre z brziko rakom kmetško ljudstvo novemu gospodarskemu suženjstvu nasprotno.

Prvi temeljni temu suženjstvu pa se polaga s previsoko odmerjanji prenosninskih pristojbinami.

Prenosnine so že zelo star davek. Ze v srednjem veku pa do razrešitve od grajske oblasti so naši predniki morali plačevati ob gospodarjevi smrti ta

davek in sicer ne v denarju, temveč v blagu, kakor večino drugih davščin. Plačali pa so kmetje grajščaku, ki je bil takrat predstavitelj državne oblasti, eno kravo ali enega vola. Odtod tudi zaznamovanje: Sterbekuh, Sterbochs.

Desetek pri kmetijskem gospodarstvu — gruntarju in polgruntarju — je bila torej vrednost: ena krava, odnosno vol kaj pa sedaj?! Pravimo, da so bili pod grajščaki težki in hudi časi. Ali sedaj odmerjajo davčne oblasti kmetškemu ljudstvu manjše davke? Poglejmo! Vsi znamo, da ima dobra krava kvečjemu 400-500 kg žive teže. Recimo, da ima 500, kar pa je že zelo veliko. Tržna cena je okroglo 5 kron, torej 500 krat 8 = 4000 K (štiri tisoč kron). In prenosninski davek ob prevzetju? Na istih posestvih, odtod iste velikosti posestvih, ki so plačale v hudih časih flake in robote i kravo, plačajo sedaj 10-15.000 K. In to se pravi z drugimi besedami 3-4 krave!

Gospodje, ali ni to dokaz, da so prenosninske pristojbine (desetek) previsoke? Previsoke pa so, ker oblasti ne računajo z resničnim čistim kataliziranim dohodkom, temveč na podlagi nemoralno visokih cen ob nakupih in prodajah. Tako bomo imeli prav kmalu spet na deželi položaj, da se kmetovanje ne bo izplačalo. Kmetško ljudstvo bo preveč obremenjeno, bo lezlo v dolgove, bo se trudilo in mučilo le za obresti od dolgov in za previsoke davke. Ne bo pa imelo od svojega težkega dela niti toliko, da bi se pošteno hranilo in oblačilo.

Dolžnost vlade je gledati napreduvanje blaginje in zadovoljnost, a ne revščino. Sedanje postopanje pri odmeri desetka pa kaže, da je vlada davčnim uradom naložila, da čim največ ljudstvo oderajo. To je nespametna in nesocialna politika, ki bo obrodila slabe sadove. Davčni vijak ne sme uničevati eksistence, on ne sme biti tako strašen, da pije kri in suši mozeg ljudstvu, kajti to povzroča beg od domače grude, pomenja hiranje in pogin malokmetijstva, ki je za obstanek vsake države — tudi naše — brezpogojno največje važnosti. Nič ne pomagajo lepa gesla o svobodi, o agrarni reformi, ako ljudstvu onemogočimo obstanek na lastni zemlji. Prav nobenega vspeha ne bo, ako določite za potne liste v Ameriko se višje zneske, kakor ste jih sedaj, ki ste določili 500 dinarjev ali 2000 K. Le srca za ljudstvo je treba, in pametnega vpoštevavanja dejanskih gospodarskih razmer! Te pa so danes za kmetško ljudstvo že bridke in žalostne, zato je skrajni čas, da se to pri odmerjanju davkov vpoštevajo.

Za danes smo si površno ogledali le eno novo nevarnost, prihodnjič jih odkrijemo še več.

700 letni jubilej v Mariboru.

V baziliki Matere Milosti v Mariboru so obhajali člani III. reda sv. Frančiška iz Slov. Stajerske, Prekmurja in Mežiške doline v dneh 13., 14. in 15. avgusta 700letni jubilej obstoja III. reda. Bili so to res lepi dnevi. Veličastna bazilika se je odela v praznično obleko: v zastave in zelenje. Od vseh strani so prihajali romarji, cerkev ni ni mogla obseči vseh. Vseh udeležencev se čeni na 7-8000. Vsak dan je bilo več pridig, katere so prevzeli o. Avguštin Campa, provinčijal, o. Salvator Zobeč, o. ba iz Ljubljane ter kapucin o. Ladislav Hazemali iz Celja. Spovednice so oblegali romarji vse tri dni od ranega jutra do pozne noči. V nedeljo 14. avgusta zvečer ob 8. uri se je razvila iz bazilike po Aleksandrovi, Sodni, Marijini in Kopaljski ulici veličastna rimska procesija. Na tisoče luče je zažarelo in lepe Marijine pesmi so se glasile v mirno noč.

Krona vseh slavnosti je bil Marijin praznik 15. avgusta. Okoli 8. ure zjutraj je dospel prem. knezoškof dr. Napotnik. Pri vходу v baziliko ga je pričakovala čč, duhovščina z načelstvom III. reda, Fanika Glajncer je v vnesenih besedah pozdravila nadpastirja. Nato je daroval slovesno sv. mašo, po maši pa v enournem govoru slavil sv. Frančiška in III. red. Ob 11. uri je dryplo vse z dvorano

pivovarne Götz blizu bazilike. V tej prostorni beli dvorani, ki je bila ozaljšana z zelenjem in lipom svetega Frančiška, se je vršila izvenckrvena manifestacija. Dvorana in galerije so bile polne udeležencev. Oni, ki so pri vrodu šteli udeležencev pravijo, da jih je bilo več tisoč. Posebno razveseljivo je bilo, da se je udeležilo slavnostnega zborovanja izredno veliko moč in mladeničev izmed vseh stanov. Klub občinskih svetnikov SLS je bil zastopan po svojem načelniku dr. Leskovarju in vseh članih. Vsa naša društva v Mariboru so bila navzoča. Slavnostno zborovanje je otvoril vodja III. reda v Sloveniji o. Salvator Zobeč, ki je prosil prevz. knezoškofa da podeli zborovalcem nadpastirski blagoslov. Bil je to slovesen trenutek, kakoršnega še ta lepa dvorana ni videla, ko je tisočeri zbor pokleknil in ko je zadonela po dvorani glasna molitev čč. duhovščine in je prevzvišeni podal udeležencem sv. blagoslov. Predsedstvo zborovanja je prevzel provinčijal o. Avguštin. Prvi je dobil besedo načelnik malih Orličev, mladi a pogumni Mlakar, ki je v ljubki deklaraciji proslavljal sv. Frančiška. Za njim so govorili: Franjo Zebot o točki „III. red in socialno vprašanje“ ravnateljica Stupca o „III. red in žensko vprašanje“, ter prof. Bogovič o „sv. Frančišek in prenovitev šloveske

družbe“. Govori so bili stvarni in navdušeni. Vsi trije govorniki so s osredotočili krog ene glavne misli. Če hočemo, da pride zopet mir, zadovoljstvo in blagostanje med zemeljske prebivalce, se mora ljudstvu vrniti nazaj h Kristusu! Le po uresničenju klika: „Nazaj h Kristusu!“ bo mogoče odpraviti socialno zlo. Zborovanje je trajalo 2 in pol ure. Popoldanska pobožnost v baziliki je zaključila veličastno slavlje. Omeniti še moramo dvoje: 1. Verniki so vse tri dni kar oblegali obhajilno mizo. 13., 14. in 15. avgusta je v baziliki okoli 3200 oseb dnevno pristopilo k mizi Gospodovi. 2. Mariborčanom, celo takim, ki nas ne vidijo radi, je imponiralo (dopadlo) da se naši može in mladeniči ne sramujejo javno pokazati svoje iskreno versko prepričanje.

Zanesimo tega duha med vse sloje našega naroda in marsikaj se bo spremenilo na bolje.

Iz seje vodstva KZ.

Dno 1. avgusta t. l. je imelo vodstvo, odnosno eksekutiva Kmetške zveze za Stajerski del Slovenije sejo, kjer se je poleg političnih in drugih vprašanj obravnaval težak gospodarski položaj nekaterih naših krajev, ki trpijo vsled letošnje pomladanske in zdaj letne suše. Sklenilo se je bistveno sledeče:

1. Vlado v Ljubljani in Beogradu ter posamezna okrajna glavarstva se opozori na strašne gospodarske posledice letošnje suše za naše kmetijstvo, osobito se za poljedelstvo in za živinorejo.

2. Poslancem se naloži, da zahtevajo takojšnjo prepoved izvoza krme in slame, pa tudi drugih krmil, kajti ce-va vrsta krajev je pridelala sena jedva polovico navadnega letnega pridelka, otave pa v mnogih krajih sploh ni, v drugih pa neznatne množine, tako da preti naši živinorej, ki si je po revizijah v svetovni vojski jedva malo opomogla, nov težak udarec in zastoj. Pomanjkanje krmil je tem občutnejše, ker tudi detelje vsled suše ni in zato bodo primorani posestniki število govedi silno omejiti. Ta nova depekora-acija pa bo imela tudi zopet za druge gospodarske panoge najslabše posledice, ne oziraje se na dejstvo, da se s tem majoje glavni stebri obstoja našega slovenskega kmeta.

3. Od vlade se nadalje zahteva, da za najbolj prizadete kraje za zimo oskrbi tudi vsaj delno pomoč v krmilih.

4. Ustavi naj se v prizadetih krajih iztirjevanje davkov, vpoštevajo bedno stanje pri končnih letnih davčnih predpisih, kjer naj se izvrši v smislu zakona in socialne pravičnosti odpis davka eri zemljarini in osebnih dohodnini.

5. Vsa županstva v prizadetih krajih se naprošajo, da takoj poročajo državnim oblastem in organizaciji (pisarni Kmetške zveze, odnosno Ljudske stranke), katere kulture so posebej prizadete in v koliki meri. Oblastem se naznanjujo tudi parcele in lastnik.

Prosimo torej vse naše organizacije, naj v smislu teh sklepov ravna-jo in pošljejo gradivo. Naše vodstvo ter naši posilanci bodo storili temeljito pismo in osebno pri oblastih svojo dolžnost.

Politični ogled.

Kraljevina SHS: Med demokraci in radikali se vrše že dalje časa brezplodna pogajanja za sestavo enotnega vladnega programa. V glavnem se borijo za prvenstvo pri vladnih jastih, predvsem pa za važna mesta v zunanjih zastopstvih naše države. — Vprašanje baroške luke še niso rešili. Velik del krovde pada vsakakor na našo sedanjo vlado, ki ni znala s potrebno močatostjo dokazati, da nam rapalska mirovna pogodba luko Baroš popolnoma prepusča. Sedaj zahtevajo Italijani neomejeno izkoriščanje luke za vedno. Kar se beograjska vlada s to zahtevo ne strinja, bo prišlo do ukinjenja trgovskih pogajanj med našo državo in Italijo. — Pokrajino Baranjo bo naša država morala izročiti na podlagi trianonске mirovne pogodbe — Madžarom, Baranja spada med najrodovitnejše kraje cele države in je znana po obilem

številu ogromnih premogovnikov okoli Pečuha. V Pečuhu je ljudstvo skrajno razburjeno, ker se boji divljanja Madžarov. V znak protesta proti prihodu Madžarov so tamošnji prebivalci v Pečuhu proglasili republiko.

V Albaniji se vrše med Mirjaditi in tiranskimi četami krvava borba. Poročila pravijo, da napredujejo Miriditi, vendar pa jih na tem pohodu silno ovira pomanjkanje zdravnikov, bolniškega materiala itd.

V Bolgariji so sklicali za dne 27. t. m. izredno sejo sobranja. Ministrskega predsednika Stambulinskega so v ta namen takoj odpoklicali iz inozemstva v domovino.

Naši shodi.

Pri Sv. Emi blizu Smarja preredi poslanec Pišek v nedeljo 21. avg. po rani sv. maši političen shod.

Poslanec Ivan Roškar ima prihodnjo nedeljo, 21. avgusta politično zborovanje zjutraj po rani božji službi (1/8h) pri Spodnji Sv. Kungoti, ist dan po pozni sv. maši (1/11h) pa v S. Jurju na Pesnici. Poroča o svojem delovanju.

Gov. Radgona. Tu se je vršil na praznik, dne 15. avgusta nad vse dobro obiskan shod Slovenske ljudske stranke, na katerem je govoril poslanec in minister n. r. gospod Ivan Roškar o političnem položaju v državi. Shod je otvoril g. Janko Pelel, nakar je bil g. Janez Lančič izvoljen za predsednika zborovanja. Gospod posl. Roškar je v temeljito zamišljenem govoru z mirnimi in stvarnimi besedami ožigosal slabo državno gospodarstvo in kritiziral napake sprejete ustave, ki se je kupila z denarjem davkoplačevalcev. Omenil je negospodarsko (ne-ekonomsko) gospodarjenje z državnim imetjem, ki je značilno ravno v tem, da država v času, ko največ pomoči potrebuje, na eni strani z neverjetno darežljivostjo razpisuje za socialstvo, gledališča in razne strankarske potrebe vladajočih strank in istočasno prosjači pri tujih državah za nova, milijardska posojila. Takemu gospodarjenju je vzporedil slabega gospodarja, ki hodi vedno v krčmo, plačuje drugim, da se vesele, sam pa jemlje posojilo na svojo zemljo in bažo. Nadalje je jasno povedal, kako žalostno je, da se za ljudsko prosveto nič ne stori, in da kmečki stan, ki tvori 80% celokupnega jugoslovanskega prebivalstva od strani zdaj vladajočega razreda popolnoma nič ne upošteva. Krivično je, da peščica ljudi, ki ne poznajo te težnje ogromne večine državljanov, tako netakno igra s kmečkim ljudstvom, ki je dobro in pošteno v svojem jedru. Nadalje je razpravljel o razmerah pri carini, ki s svojimi tarifi draginjo le povečuje, ne pa znižuje. Jugoslavija, da ima vse predpogoje industrijske države, ker se lahko naša industrija in sploh industrija vseh panog krasno razvije, kajti pri nas je sirovina v izobilju. Z strogo objektivno obsodbo razmer pri šolstvu, kakor obstoje sedaj je povedal staršem, da ima je oni prvo besedo nad svojim otrokom in naj dobro pazijo na svoj zaklad. Z jasno kritiko o centralizmu nam je povedal, kako krivično je sestavljena ustava, ki ne priznava kulturnih, gospodarskih in političnih razlik med posameznimi ujedinenimi kraji in plemeni Jugoslavije. Zbrani poslalslaci (dvorana Posojilnice in veča z hodnikom so bile polne vestnih poslalslcev) so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem gospoda poslancea, ki je ob koncu govora žel za svoje besede živahno pritrdjevanje. Zelimo, da bi se pri nas večkrat vršil kak shod, na katerem bi nas kak poslanec poučil o razmerah v naši državi in izven države. Gospodu poslancu in min. Ivanu Roškarju pa za njegov trud najiskrenejša hvala.

St. III pri Velenju. V nedeljo, 7. t. m. se je vršil pri nas dobro uspel shod SKZ, kateremu je predsedoval naš prejšnji dolgoletni župan. Poslanec Pušenjak je orisal naš politični položaj in govoril o gospodarskih in perečih dnevni vprašanjih. Nastopilo je več posestnikov s pritožbami radi postopanja davčne oblasti v Slovenjgradu in davkarije v Seštanju ter z navdušenjem in soglasno sprejelo resolucijo, v kateri se zahteva nedeljiva Slovenija, red v državnem gospodarstvu, odprava izvozne